

Getijden

De nieuwsbrief van wal tot schip, van sluis tot dok

Editie 2, 2018

Voorwoord

2018 is uitgeroepen tot het Europees jaar van het Erfgoed. Watererfgoed Vlaanderen onderzoekt samen met historicus-erfgoeddeskundige Patrick Van den Nieuwenhof de mogelijkheden om een Europees watererfgoedproject op het getouw te zetten.

Kort samengevat gaat het om een voorstel tot volwasseneneducatie, waarin groepen en organisaties worden samengebracht die rond historische schepen leertrajecten opzetten voor kwetsbare groepen (vooral langdurig werkloze jongeren). We willen groepen uit verschillende Europese landen samenbrengen om uitwisseling van praktijken te bewerkstelligen. Als meer algemeen doel zien we hierin ook de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan de discussie over de toekomst van Europa door gebruik te maken van de metafoor "Schip Europa".

De Provincie Oost-Vlaanderen hielp ons bij het zoeken naar geïnteresseerde projectpartners en er kwamen zowaar positieve reacties uit zowel Italië als uit het Baskenland. We zullen nu met deze belangstellende organisaties contact nemen en houden U via onze volgende Nieuwsbrieven op de hoogte.

Maar de erfgoedsector heeft ook reden tot pessimisme! Uitgerekend in het jaar van het Europees Erfgoed staat het Provinciebestuur Limburg aan be-MINE een vergunning toe om Kolenwasserij I op de mijnsite in Beringen te slopen. Hiermee volgt de Provincie Limburg de plannen voor be-MINE Beringen uit het Strategisch Actieplan in Kwadraat (SALK) om de voormalige mijnsite van Beringen te "herwaarderen".

Blijkbaar houdt men geen rekening met het feit dat de kolenwasserij een wettelijk beschermd monument is, waarvan de bescherming nog steeds niet opgeheven is. En waarbij de procedure tot opheffing zelfs nog niet ingezet is. Vooraleer de bescherming opgeheven kan worden zijn er o.m. een openbaar onderzoek en een advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed vereist.

En de argumentatie die men aanhaalt om de sloop te verantwoorden is Orwell en Kafka in het kwadraat.

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie (VVIA) verspreidde een perscommuniqué - dat je kan lezen op

<http://www.industrieelerfgoed.be/wordt-kolenwasserij-Beringen-desondanks-gesloopt>

De VVIA roept op te protesteren bij:

Provincie Limburg

Universiteitslaan 1

3500 Hasselt

tel. 011 23 71 11

fax 011 23 81 11

e-mail: info@limburg.be

en ook bij de verantwoordelijke gedeputeerde

Mevr. Inge Moors

Inge.Moors@limburg.be

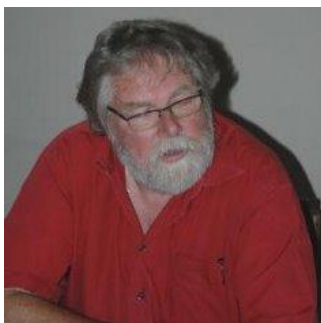
en bij minister Bourgeois aandringen dat de bescherming niet opgeheven wordt

kabinet.bourgeois@vlaanderen.be

Eddy Stuer

Voorzitter

Vlaamse Pleziervaart Federatie in rouw om overlijden voorzitter Jo Labens

De Vlaamse Pleziervaart Federatie is in rouw om het overlijden van haar voorzitter Jo Labens. Na een korte ziekte is Jo op 25 januari 2018 overleden.

„Afscheid nemen is met zachte handen dichtdoen wat voorbij is en verpakken in goede gedachten ter herinnering.” Dit ontroerend tekstje staat te lezen op het afscheidskaartje van de vereniging voor haar voorzitter.

Jo was een bezielend en inspirerend voorzitter die de principes van de vereniging steeds hoog in het vaandel droeg. In zijn laatste voorwoordje in het ledenblad Kanaal 77 zette hij deze principes nog even op een rijtje. Onafhankelijkheid, vrijwillige en belangloze inzet van vrijwilligers, democratische inspraak voor alle leden en een open informatiebeleid... Ze waren hem allemaal zeer dierbaar en zelf heeft hij steeds in die geest gehandeld. De Vlaamse Pleziervaart Vereniging verliest een groot voorzitter en een warme vriend voor velen.

Alle medewerkers van Bootmagazine delen in het leed dat familie en vrienden treft bij dit afscheid. Wij mochten Jo ervaren als een man met een groot hart, niet alleen voor boten, maar vooral voor de mensen om hem heen. De herinnering aan Jo leeft verder in de harten van vele leden en zijn geest blijft een ankerpunt voor de vereniging.

Via deze weg biedt Watererfgoed Vlaanderen haar innig medeleven aan familie en de Vlaamse Pleziervaart Vereniging.

Kipdorppbrug weet Antwerpenaren nog steeds te bekoren

In onze vorige nieuwsbrief hadden we het al over Gilbert van Schoonbeke, van wie we volgend jaar de 500ste verjaardag van zijn geboorte vieren (*en niet de 550ste zoals er in die editie te lezen stond*). Hij genoot van 1551 tot 1553 ook van het monopolie voor de bouwwerkzaamheden van de Spaanse omwalling, die sinds 1542 aan de gang waren en vertraging opgelopen hadden (*l'histoire se répète?*) en voor de aanlevering van het materiaal. Eén van de kunstwerken van dat project was de Kipdorpppoort en de toegangsbrug daarvan is al enige bewaard gebleven, omdat ze zich net onder het maaiveld bevond en dus de sloophamers kon ontwijken. De restanten van de brug zullen na de heraanleg van de Noorderleien permanent zichtbaar blijven. Op 10 en 11 februari kon het grote publiek de vindplaats bezoeken en van deze gelegenheid maakten meer dan 10,000 geïnteresseerden gebruik. (foto: Marcel Schoeters)

Navigo vernieuwt inrichting van zaal 'Strandvisserij'

Het NAVIGO Nationaal Visserijmuseum in Oostduinkerke verbouwt volgend jaar de zaal 'Strandvisserij'. Om die inrichting zo getrouw mogelijk te maken, gaat het museum een enquête organiseren bij de garnaalvissers te paard en hun entourage, het museumpubliek, de gidsen en andere strandvissers, waaronder

de kruwers (strandvissers die zelf het net trekken). Voor de vernieuwe opstelling werkt NAVIGO samen met de Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE), de opvolger van het vroegere Tapisplein. Zoals de naam al aangeeft houdt deze organisatie zich bezig met de vrijwaring van oude gebruiken, tradities, ambachten, archieven etc., met veel aandacht voor de mensen die daar direct bij betrokken zijn. (foto: Marcel Schoeters)

Lezingenreeks rond 500 jaar zeevisserij in Vlaanderen

UGent organiseert in het c.c. CasinoKoksijde een lezingenreeks over 500 jaar zeevisserij in Vlaanderen. Het programma begint op 16 april met '500 jaar zeevisserij in Vlaanderen', door Ruth Pirlet, coördinator Wetenschappelijk Werk bij NAVIGO. Op 23 april geeft Ineke Stevens, directeur NAVIGO, een uiteenzetting over 'De garnaalvisserij te paard in Vlaanderen en de rol van het

NAVIGO-museum in een duurzame ontwikkeling van het ambacht.

Op 7 mei wordt de reeks afgesloten met een bezoek ter plaatse. Om deel te nemen, moet je echter ingeschreven zijn voor het volledige schooljaar 'Wetenschappelijke nascholing UGent', georganiseerd in het c.c. CasinoKoksijde. Dit kost € 30 voor een volledig academiejaar, een heel schooljaar toplezingen verzekerd. (foto: Marcel Schoeters)

Open Scheepvaardagen

Op 23, 24 en 25 maart vinden in Hangar 29 (Waagnatie) in Antwerpen weer de Open Scheepvaardagen plaats. Op dit gratis event slaan 7 verenigingen de handen in elkaar op een gemeenschappelijke stand: Rijn-&

Binnenvaartmuseum, Historisch Vaartuig (VVBHV), Tolerant vzw, Scheepsmodelbouw Antwerpen (SMA), Watererfgoed Vlaanderen, Water-rAnt en Ruimschoots vzw. Open van 14 t.e.m. 20 u. (foto: Open Scheepvaardagen)

Bezoek de Graanzuiger

De Graanzuiger die al enkele maand afgemeerd ligt aan het Mas in het Bonapartedok, wordt tijdens het weekend van 17 en 18 maart opengesteld voor het publiek. De Vrienden van het Scheepvaartmuseum organiseren om 10u een geleid bezoek, dat aangevuld wordt met een bezoek aan de Westhinder. Tegen democratische prijzen kan je ook van een drankje genieten in de 'Angèle', een onderdeel van het Rijn- en Binnenvaartmuseum. Je kan meteen ook het museumschip bezoeken. Geïnteresseerden kunnen zich voor 12 maart melden bij mem.janssens@outlook.com. (foto: Marcel Schoeters)

Charles-Emmanuel Schelfhout nieuwe voorzitter Belgische Marine Schilders

Charles-Emmanuel Schelfhout is verkozen tot nieuwe voorzitter van de Belgische Marine Schilders, in opvolging van Bob De Bruycker, die erevoorzitter wordt. De heer Schelfhout is slechtziend omwille van een oogziekte, wat hem niet belet om te tekenen. Zijn oeuvre bestaat vooral uit marien en maritiem getinte werken. Via zijn organisatie 'Art and Low Vision' organiseert hij dit jaar voor het eerste een nationale teken- en schilderwedstrijd voor slechtzienden. Die moet zijn bekroning krijgen in een tentoonstelling op 20 en 21 oktober in Sint-Martens-Latem. Inschrijven kan nog tot 30 april op www.ArtAndLowVision.be. (foto: Art & Low Vision)

Gallery Maritime toont futuristische visie op de scheepvaart

Werk van schilders die zich door het maritieme laten inspireren, kan je ook altijd gaan bewonderen in Gallery Maritime het Zeeuwse Colijnsplaat. Daar loopt van 31 maart t.e.m. 31 mei de tentoonstelling 'Vaartgever'. De focus ligt daarbij op de visualisatie van belangrijke eigenschappen die, onder en boven water, een schip goed varend maken.

De schilders die deze expositie vorm geven, zijn Rein de Vries en Ludo van Well. Rein De Vries is een futuristisch denker. Onlangs verscheen van hem "Tussen droom en werkelijkheid" een uitgebreid exposé over zijn

visie op transport en waarin hij laat zien hoe eenvoudig het is om energie uit de natuur te winnen. De illustratie toont zijn 'Containerschip op zeil.'

Ludo van Well was de drijvende kracht achter het boek "SHIP 2040, pioniers of the maritime sector", dat eind 2017 door MVO maritiem werd gelanceerd. De expositie VAARTGEVER is tot en met 31 mei 2018 gratis te bezichtigen van maandag t/m zaterdag 10.00 – 17.00 uur. Entree, kopje koffie als parkeren = geheel gratis. Contact: Dimp Nelemans, 0622591452. U kunt de galerie volgen op facebook via website www.gallerymaritime.nl (foto: Gallery Maritime)

Vlaamse Waterweg publiceert brochure voor pleziervaart

De Vlaamse Waterweg, de fusie van Waterwegen & Zeekanaal en De Scheepvaart, heeft een nieuwe brochure gepubliceerd die bestemd is voor de pleziervaart. Deze brochure staat vol informatie over de mogelijkheden voor het recreatieve gebruik van de waterweg.

Je vindt hier naast info over VisuRIS ook de bedieningstijden voor sluisen en beweegbare bruggen, overzichtskaartjes, enkele belangrijke vaarregels en een overzicht van wat je nodig hebt om te mogen varen in Vlaanderen. Ook geven we telkens aan waar je meer info kan vinden. Deze gegevens helpen je om je route op de waterweg zonder hinder vlot en veilig te kunnen volgen. Je kan de brochure downloaden, samen met de apart te downloaden vaarregels, op www.vlaamsewaterweg.be. (foto: Waterwegen en Zeekanaal)

Wie weet er meer over de 'Simba'?

Veronica Frenks uit Vlissingen schrijft een boek over de historische bakdeksalonkruiser Simba, Zij doet daarom een beroep op ons netwerk om meer informatie in te winnen. "We hebben erg weinig informatie over de eerste eigenaar, de heer François Caers uit Antwerpen", schrijft ze. "Het verhaal gaat dat hij bierbrouwer was, maar daar heb ik nog geen bewijs van gevonden. De tweede eigenaar, de familie

Hebbelynck uit Gent, is met dank aan de familie uitgebreid gedocumenteerd. De derde eigenaar is een raadsel. Het schip is in 1969 verkocht naar Nederland waarschijnlijk via Carl Eric of Eric Carl de Vos uit Antwerpen. Over hem hebben we niets kunnen vinden. In 1964 was de Simba echter eigendom van Raymond Haelterman die het schip in Oostende had liggen. Ik zou heel graag meer willen weten over die periode". Volgens Veronica wordt de Simba dit jaar 80 jaar, en is dat een

goed moment om stil te staan bij haar geschiedenis. Wie Veronica verder op weg kan helpen kan haar mailen via veronicafrenks@gmail.com.

Wie weet er meer over Joseph en Philemon Janssens, Rijnschippers uit Doel?

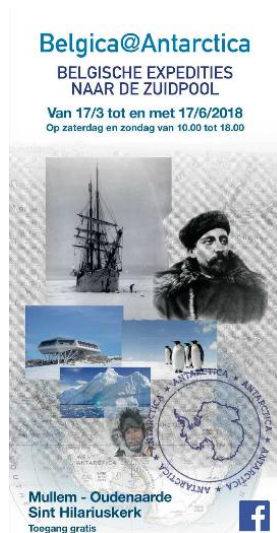

Gie de Beuckelaer is dan weer op zoek naar informatie over zijn schoonvader, Joseph Janssens, geboren in Doel op 2 mei 1923. Gie heeft van Joseph een reispas van de Rijnvaart.

Blijkbaar heeft hij tijdens de tweede wereldoorlog vanaf 1942 in België, Nederland en Duitsland gevaren en Gie kon bijna alle vaarroutes in chronologische volgorde

reconstrueren. Hij zou ook graag willen weten met welk schip dat geweest kan zijn en vraagt aan onze vereniging om hem daarbij te helpen. Zijn tweede vraag betreft de broer van zijn schoonvader, Philemon Janssens. Hij is in de jaren 50 of 60 van de vorige eeuw overleden tijdens een aanvaring in de mist en zijn lichaam werd nooit teruggevonden. "Bestaan er bestanden met vergane schepen in de Schelde?", vraagt Gie. Info graag naar: giedebeuckelaer@gmail.com

Tentoonstelling over Antarctica en België

In de Sint-Hilariuskerk van het Oost-Vlaamse Mullem, een deelgemeente van Oudenaarde, loopt van 17 maart t.e.m. 17 juni een tentoonstelling over de Belgische Zuidpoolexpedities. Want lang heeft Antarctica zich verborgen gehouden. Pas in de 19e eeuw zien mensenogen het voor het eerst. Daarmee is Antarctica het laatst ontdekte continent. Het duurt tot 1911 voordat het hart van Antarctica, de geografische Zuidpool, bereikt wordt. Meer dan honderd jaar geleden trekt Adrien de Gerlache de Gomery met de Belgica naar Antarctica. Sindsdien oefent de zuidpool een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op België.

Dat deze expositie in Mullem plaatsvindt, is geen toeval.

Gaston de Gerlache, de zoon uit het tweede huwelijk van Adrien de Gerlache, was immers van 1952 tot 1970 burgemeester van deze gemeente. Zijn vrouw Lily volgde hem op tot de fusie met Oudenaarde in 1976. Zij woonden in het kasteel in het nabijgelegen Huise.

Gaston volgt in zijn voetsporen door de tweede Belgische expeditie naar Antarctica te leiden in 1957-1958, 60 jaar nadat zijn vader de eerste leidde met de *Belgica*. Tijdens deze tweede expeditie richt hij de Koning

Boudewijnbasis op. De bedoeling van de expeditie is tweeledig: wetenschappelijk onderzoek verrichten en in kaart brengen. Dankzij de expeditie van Gaston de Gerlache tijdens het Internationaal Geofysisch Jaar, heeft België samen met 11 andere landen, mee over het Antarctisch Verdrag onderhandeld en getekend.

Ons kleine land blijft tot in de jaren zestig actief in Antarctica. Tijdens de laatste decennia van de twintigste eeuw lijkt België echter zijn belangstelling voor het continent te hebben verloren.

Maar de recente avonturen van onder meer Dixie Dansercoer en de oprichting van de Prinses Elisabethbasis, tonen aan dat België de zuidpool nog niet is vergeten. En ook bij wetenschappers blijft de ijswoestijn een populaire bestemming. Alle info over de tentoonstelling op www.belgicaantarctica.be

Antarctica-avond op ULB

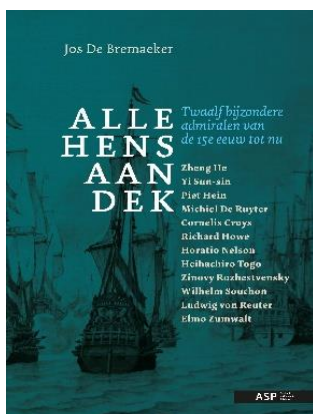

Ook over Antarctica gaan de wetenschappelijke bevindingen die Archives Antarctiques Belges-Belgische Antarctica Archieven op woensdag 21 maart presenteert aan de ULB. Na een introductie over AAB-BAA door Philippe Antoine, geeft Yi Ming Gna van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen een lezing over de Association of Polar Early Career Scientists. François André van het Directoraat Milieu voert daarna het woord over 'La Protection de l'Environnement en Antarctique et les zones protégées'.

Na hem spreekt Jean-Jacques Derwael van de UA over de 'Belgische Wetenschappers gingen er in 1877-1899 en in 1965-1967 reeds naar toe!' Viviane Debaille van de ULB neemt 'Meteorites in Antarctica: from the solar system to the ends of the earth' voor haar rekening. 'Surface melt on the dark (and warm) sides of Antarctic ice shelves' is de titel van de presentatie van Stef Lhermitte van de Udelft. Na hem komt Bruno Delille (Ulg) met 'The role of sea ice in CO₂ exchanges between ocean and atmosphere.'

Het event wordt ten slotte afgerond met 'Evolution of Amphipod crustaceans on the Antarctic shelf, gebracht door Marie Verheye van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Deze gratis Antarctica-avond vindt plaats op de Campus Solbosch van de ULB, Franklin D. Rooseveltlaan 50, 1050 Brussel, Gebouw D, lokaal DC2.223. Gebouw D bevindt zich echter bij de Adolphe Buyllaan.

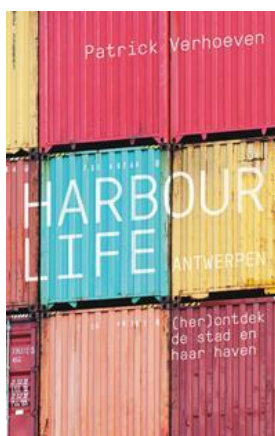
Vergeet onze boeken niet

Wij willen graag de diverse boeken over maritieme en watererfgoed-gebonden onderwerpen die de voorbije maanden op de markt zijn gekomen, nog eens in herinnering brengen.

Jos De Bremaeker, ere-fregatkapitein van de Reserve van de Belgische Marine, senator op rust en ereconsul-generaal van de Republiek Cyprus, publiceerde "Alle hens aan dek", over 12 spraakmakende scheepsmuiterijen uit onze geschiedenis over twaalf uitzonderlijke admiralen die uitblonken in hun gevechten op zee, maar ook over andere eigenschappen beschikten die niet altijd bekend zijn en een bijzondere luister geven aan hun optreden.

Eerder al pakte hij uit met 'Muiterij aan boord' over de meest spraakmakende scheepsmuiterijen uit onze geschiedenis. Beide boeken kosten € 29,95 en kunnen worden besteld via www.aspeditions.be (zie: Geschiedenis).

Patrick Verhoeven, managing-director van de International Association of Ports and Harbors' (IAPH), stelt in 'Harbour Life' de Antwerpse haven voor aan de hand van 28 unieke getuigenissen van 33 mensen, die de haven vanuit hun eigen ervaring belichten. Alles samen gaat het om 211 bezienswaardigheden, waaronder 14 cafés, 26 restaurants en snackbars, 14 natuurgebieden, 10 kerken, 10 musea en 4 forten. Het boek is uitgegeven door Pandora Publishers en kost in de winkel € 22,5 euro.

Leden van Watererfgoed Vlaanderen kunnen het bestellen tegen de prijs van € 19,5 te storten op rekening nummer BE 32363050096702 van Pandora Publishers. De bestelde boeken kunnen na een belletje of een mail worden afgehaald bij Marcel Schoeters, Generaal Capiaumontstraat 11, B3, 2600 Berchem. Mob.: 0486 75 15 55, E-mail mschoeters57@gmail.com. Nasturen met de post is niet mogelijk.

Marcel Schoeters schreef in opdracht van WEV de toeristische gids 'Genieten aan het water in Vlaanderen'. Het boek neemt je mee langs het Vlaamse watererfgoed van Knokke tot Voeren. Met deze gids wil de vereniging Watererfgoed Vlaanderen dit patrimonium onder de aandacht brengen van het grote publiek. Hopelijk vindt ook de overheid in dit bijkomende instrument bijkomende argumenten om de vrijwaring van al dit erfgoed verder actief te ondersteunen. Het boek werd uitgegeven door Lannoo en kost 24,95 euro. Te vinden in de boekhandel.